

Åtta av tio ingenjörer
under 40 år vill bli chef

Sveriges
Ingenjörer

Sammanfattning

I inledningsskedet av pandemin publicerades ett flertal artiklar om nya utmaningar för chefer. Det lyftes farhågor om en ökad arbetsbelastning och högre krav på ledarskapet.

Nu ser vi i en ny medlemsundersökning att arbetslivets stora förändring med ett ökat distansarbete till följd av pandemin inte har gett några effekter på intresset att bli chef. Över sju av tio chefer är generellt sett nöjda med sin arbetssituation och siffrorna är nära nog identiska med en motsvarande undersökning 2014.

Debatten om ledarskap har under de senaste åren också kretsat kring ett minskat intresse för chefsrollen, särskilt bland unga. I vår medlemsundersökning kan vi inte se att intresset är litet. Tvärt om, bland ingenjörerna under 40 år är det 79% som kan tänka sig att ta en chefsroll. En lika stor andel kvinnor som män har svarat att de skulle vilja bli chef.

Att utmaningarna för chefer var stora under pandemin framgick tydligt i en undersökning bland Sveriges Ingenjörers chefsmedlemmar 2020. En kartläggning av 3 500 chefer visade då på en mycket hög arbetsbelastning. Nu två år senare ser vi att situationen har blivit bättre, en majoritet av chefsmedlemmarna är tillfreds med sin arbetssituation och drygt åtta av tio chefer bekräftar sitt chefsval. Vi ser dock fortfarande att en för stor arbetsmängd ligger på topp bland krävande faktorer i chefsrollen.

För att ta tillvara ingenjörernas stora intresse för att bli chef vill Sveriges Ingenjörer att arbetsgivare ska säkerställa att chefsuppdraget bygger på ett realistiskt åtagande både vad gäller antal medarbetare och arbetstid för att komma till rätta med chefernas alltför höga arbetsbelastning.

Författare:

Annika Jederström

Utredare och opinionsbildare Sveriges Ingenjörer

Inledning - Sverige behöver duktiga chefer

Sveriges Ingenjörers chefsmedlemmar är verksamma i samtliga branscher, offentlig som privat sektor, i hela Sverige, där deras arbete starkt bidrar till företags och organisationers tillväxt, lönsamhet och måluppfyllelse. Ett gott ledarskap har en avgörande betydelse i alla typer av verksamheter. Det har förmodligen aldrig varit viktigare än idag när vi står inför betydande förändringar i vårt samhälle, med krav på hållbara lösningar och digitalisering, i vilka ingenjörer har en nyckelroll. I det arbetet krävs såväl teknisk kompetens som kreativitet hos chefer att leda och entusiasmera sina medarbetare.

Hur ser då den framtida chefsförsörjningen ut i ljuset av de senaste årens farhågor över att färre unga vill bli chef¹ och i förhållande till den stora förändring som skett på arbetsmarknaden till följd av pandemin? Under pandemin ökade arbetsbördan för chefer, dessutom tillkom helt nya arbetsuppgifter med medarbetare på distans och stressen ökade markant². I en undersökning genomförd av Novus framgår att chefer väljer bort att gå vidare till en högre position mycket på grund av en oro att rollen ska inkräkta på familj och fritid.³

I den här rapporten belyser vi viljan att bli chef bland ingenjörer. I rapporten jämförs resultaten med en motsvarande enkätundersökning som genomfördes bland Sveriges Ingenjörers chefer 2014⁴. Dessutom analyserar vi orsaker till att chefer valt bort en chefskarriär och pekar ut viktiga förutsättningar som måste vara uppfyllda för att uppnå en god chefsförsörjning av ingenjörer.

¹ [Unga vill inte bli chefer](#)

² [Åtta av tio chefer tror på annat ledarskap efter pandemin. Chefer jobbar mer under pandemin](#)

³ [Hur nöjda är svenska chefer med sina karriärer?. Det här är skälen till att färre vill bli chef](#)

⁴ [Chefsbarometern 2014](#), intervjuundersökning av 550 chefer medlemmar i Sveriges Ingenjörer genomförd av konsultföretaget Novus.

Tillvägagångssätt

En webbenkät skickades ut i mars 2022 till 2 200 medlemmar, hälften var chefer och andra hälften icke chefer. 1 098 medlemmar besvarade enkäten.⁵ Könsfördelningen bland de svarande speglar Sveriges Ingenjörers könsfördelning i stort med 31% kvinnor och 69% män.

I rapporten jämförs webbenkätens resultat med tidigare undersökningar. En av dessa gjordes 2020⁶ av Sveriges Ingenjörer och visade att cheferna hade en mycket hög arbetsbelastning.

I en undersökning genomförd 2014, för Sveriges Ingenjörer, av Novus ställdes samma frågor som i årets webbenkät till förbundets chefsmedlemmar. Även denna undersökning vittnade om en hög arbetsbelastning:

"EN STOR ARBETSMÄNGD OCH OKLARA KRAV/FÖRVÄNTNINGAR SKAPAR MYCKET STRESS OCH UPPTAR MYCKET TID FRÅN CHEFERNA!"

Något som vi gör i rapporten, som inte har gjorts tidigare, är att även undersöka intresset för att ta en chefsroll bland ingenjörer som inte är chefer idag.

⁵ Svarefrekvensen var således 50% för hela gruppen, en något större andel chefer besvarade enkäten, 53%.

⁶ [Arbetsituationen, förutsättningarna och framtiden](#)

Unga behöver inte lockas till att ta en chefsroll

I samhällsdebatten har det framhävts att intresset bland unga för att ta en chefsroll minskat de senaste åren. Även utbildningsväsendet har uppmärksammat problemet: Varningsropen har skallat i många år nu säger Lars Strannegård, rektor på Handelshögskolan i Stockholm. Han menar att undersökning efter undersökning pekar på att den yngre styrkan verkar rätt ointresserad av att axla chefsroller⁷ och hänvisar till att det handlar om hur frågan ställs:

"Är formuleringen 'vill du bli chef?' är det få som vill det. Men om man frågar: 'Vill du att någon annan bestämmer eller vill du bestämma själv och utforma arbetet efter eget huvud, utöva inflytande över andra och skapa avtryck?' Då är svaret ja."

Andra är inne på att omdefiniera ledarskapet och peka på utvecklingsmöjligheter i chefsrollen för att locka unga att bli chef⁸. I Sveriges Ingenjörers undersökning ställs frågan direkt: "*Skulle du kunna tänka dig att bli chef?*"

Av de som svarat att de inte är chefer idag tonar en positiv bild fram. *91% av de tillfrågade ingenjörerna under 30 år, som inte varit chef tidigare, uppger att de kan tänka sig att bli chef.*

Intresset håller i sig även för 30–39 åringarna. Även om entusiasmen tycks ha lagt sig något är det ändå 73% som svarar ja. **Sammantaget i åldersgruppen under 40 år är det 79% som svarat att de kan tänka sig att bli chef.**⁹ En större andel av männen kan tänka sig att ta en chefsroll direkt, medan kvinnorna i högre utsträckning vill vänta med att bli chef till senare i karriären.

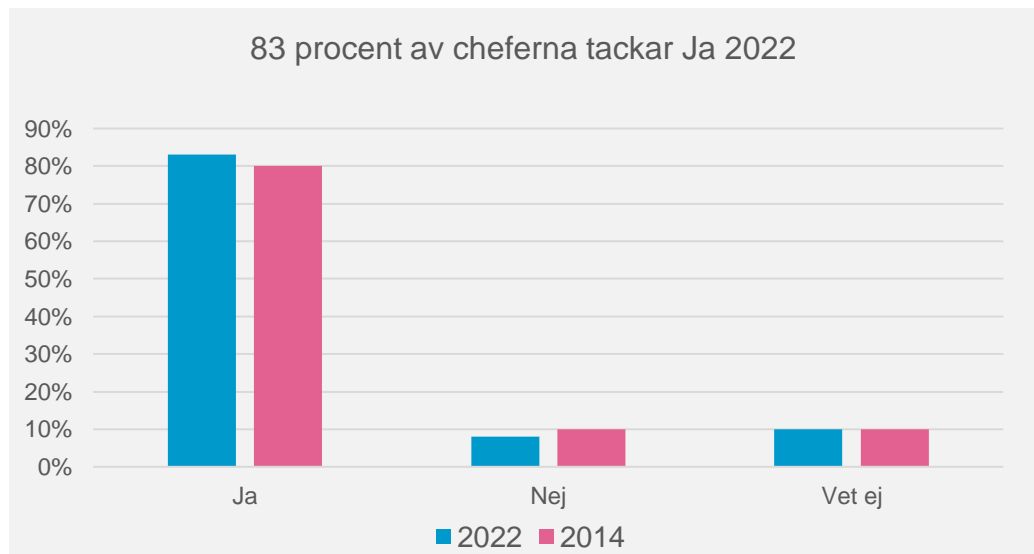
⁷ [En myt att unga inte vill bli chefer](#)

⁸ [Unga vill inte bli chefer](#)

⁹ 5% i gruppen 30–39 år har varit chef tidigare

Drygt åtta av tio bekräftar sitt chefsval

83% av cheferna skulle ha tackat ja till att bli chef idag om de på förhand hade vetat vad rollen inneburit. Samma fråga ställdes 2014, då 80% hade tackat ja. Kvinnorna är generellt mer säkra, 11% av männen har svarat vet ej, jämfört med 5% av kvinnorna.

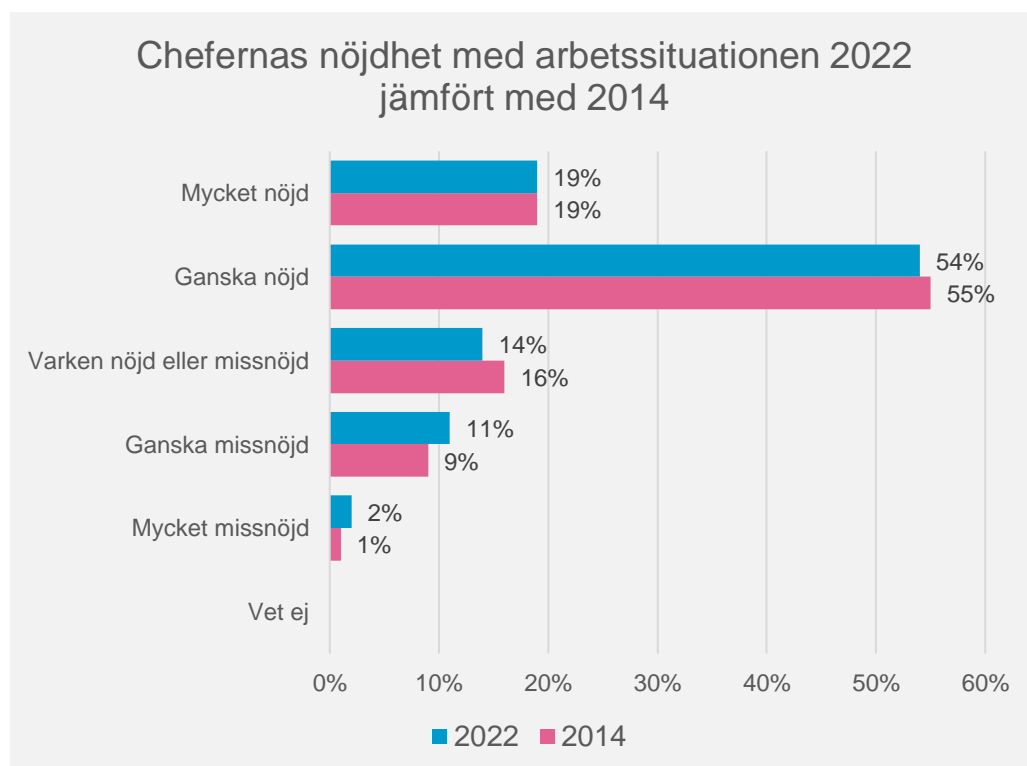

Fråga: Hade du tackat ja till din tjänst/roll som chef om du på förhand vetat vad rollen inneburit?

Källa: Sveriges Ingenjörers medlemsenkät mars 2022.

Över sju av tio chefer är nöjda med sin arbetssituation

Det är i stort sett identiska totalsiffror i en jämförelse mellan undersökningarna 2022 och 2014 i frågan om hur nöjda cheferna är generellt med sin arbetssituation. Nöjdst är de under 30 år, ingenjörerna över 60 år hamnar på andra plats och därefter 30–39 åringarna. Kvinnorna uppger i högre utsträckning alternativet "mycket nöjd" än vad män gör, 26% mot 16%.

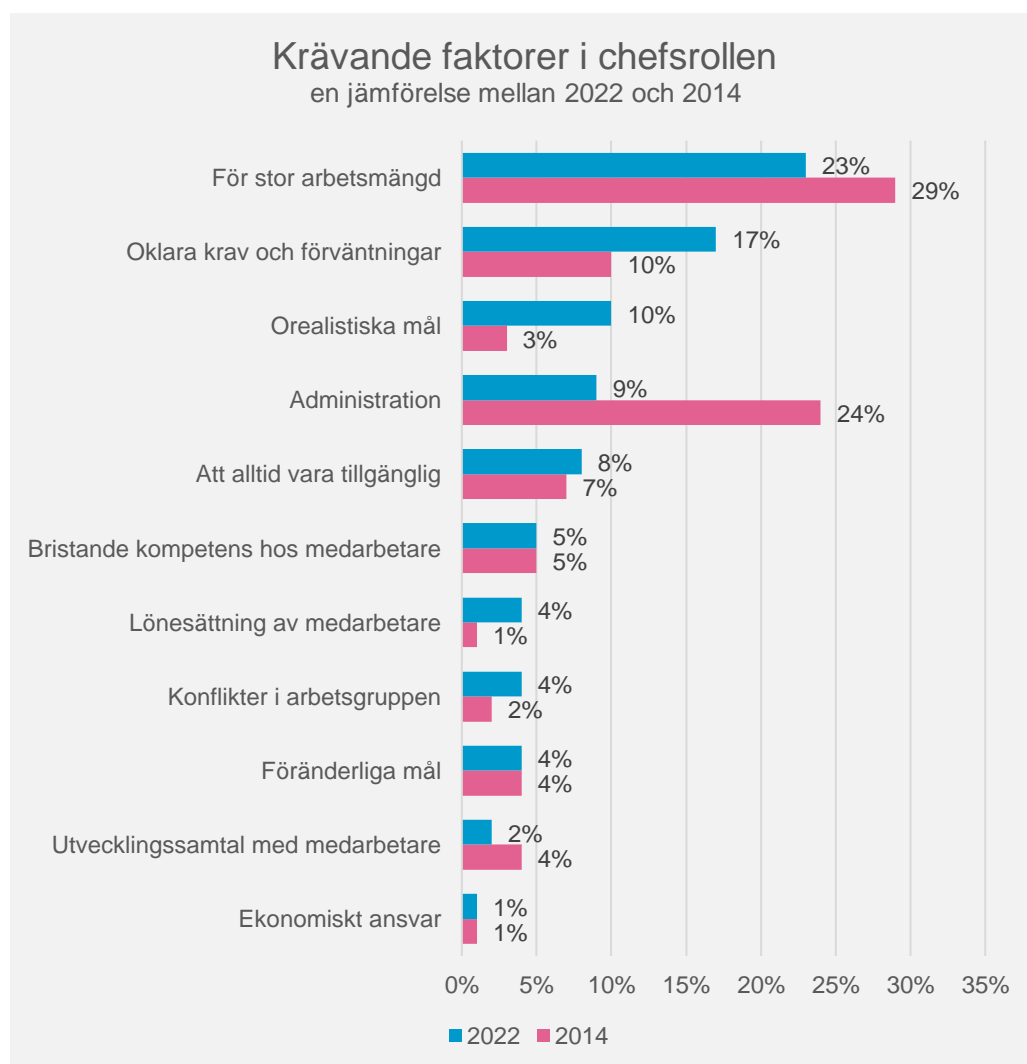

Fråga: Om du tänker på din roll som chef, hur nöjd eller missnöjd är du generellt sett med din nuvarande arbetssituation?

Källa: Sveriges Ingenjörers medlemsenkät mars 2022.

Fortfarande hög arbetsmängd men mindre administration

För stor arbetsmängd ligger i topp både 2022 och 2014 när cheferna fått ranka det som är mest krävande i chefsrollen även om en viss minskning skett över åren. I jämförelsen mellan åren har det skett intressanta förändringar i chefernas värderingar av de mest krävande faktorerna. En fjärdedel av cheferna angav 2014 administration som mest krävande. Nu ligger administration på fjärde plats, endast 9% ser administration som det mest krävande. Oklara krav och förväntningar samt orealistiska mål har istället ökat markant jämfört med 2014.

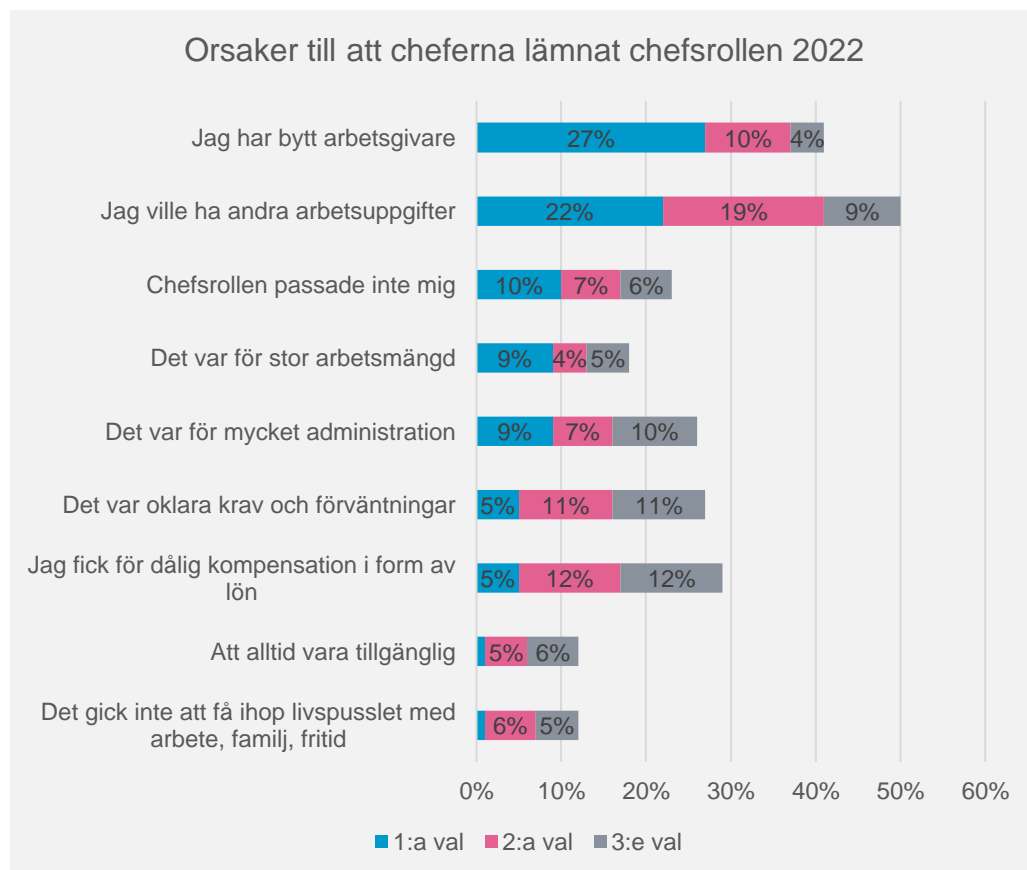

Fråga: Vilka av följande faktorer upplever du är mest krävande för dig i din roll som chef?

Källa: Sveriges Ingenjörers medlemsenkät mars 2022.

Varför har cheferna lämnat sitt uppdrag?

Totalt har 19% varit chef tidigare i gruppen som inte är chef idag. Dessa har fått frågan: Vilken är den främsta anledningen till att du inte längre har rollen/ tjänsten som chef? Frågan har inte tidigare ställts till Sveriges Ingenjörers medlemmar. Självklart finns olika skäl till att lämna sin roll, därför fick respondenterna rangordna sina svar och ge egna kommentarer.

Fråga: Vilken är den främsta anledningen till att du inte längre har tjänsten/rollen som chef?

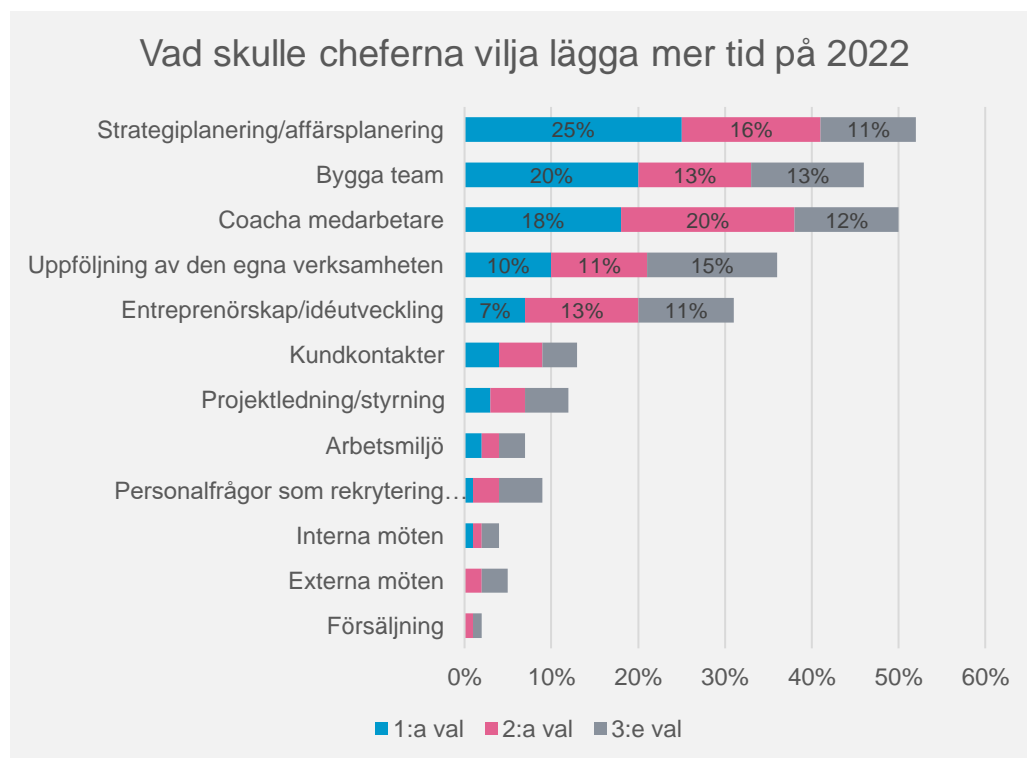
Källa: Sveriges Ingenjörers medlemsenkät mars 2022.

Den dominerande förklaringen är att man bytt arbetsgivare eller velat ha andra arbetsuppgifter. I de öppna svaren säger flera chefer spontant att de gärna tar en chefsroll igen.

Bland chefernas egna kommentarer lyfts också andra orsaker fram, främst omorganisationer, tidsbrist och neddragningar. Några har också tagit upp dåligt stöd från närmaste chef. Ett fåtal har angivit som skäl att de höll på att gå in i väggen och hade sömnproblem. I debatten lyfts ofta fram att orsaken "det gick inte att få ihop livspusslet" varit en anledning till att inte ta en chefsroll eller att fortsätta till en högre chefsbefattning. Nu, ser vi att den anledningen ligger på delad sista plats tillsammans med "att alltid vara tillgänglig". Endast 1% har angivit något av dessa två alternativ som främsta orsak.

Framtidens chef vill arbeta strategiskt och ägna mer tid åt sina medarbetare

Vad är det då cheferna vill ha mer tid för i framtiden? Det är främst strategi- och affärsplanering, bygga team och coacha medarbetare som cheferna önskar fokusera på. Bygga team har tydligt avancerat. 2014 var det endast 6% som hade detta alternativ som första val.

Fråga: Vilken /vilka av följande typer av arbetsområden skulle du vilja ha mer tid för i framtiden i din roll som chef?

Källa: Sveriges Ingenjörers medlemsundersökning mars 2022.

I webbenkätens öppna svar pekar flera av cheferna på att de vill utveckla organisationen och sina medarbetare och till viss del även sig själva:

”Utveckling (inte uppföljning) av den egna verksamheten”, ”Utveckla rollen som medarbetarna har”, ”Egen kompetensutveckling” och ”Egen tid - reflektion” finns bland de öppna svaren.

Slutsatser och analys

I den dagsaktuella strukturomvandlingen med nya förutsättningar inom exempelvis hållbarhet och digitalisering behövs duktiga chefer nu och i framtiden. Ingenjörerna är en yrkesgrupp som utvecklar den tekniska kunskapen i samhället, kunskap som påverkar hela mänskligheten. För att klara samhällets utmaningar krävs chefer och ledare som ser de tekniska möjligheterna.

I inledningsskedet av pandemin lyftes farhågor om en ökad arbetsbelastning och högre krav på ledarskapet. Vår undersökning visar att arbetslivets stora förändring med ett ökat distansarbete inte har påverkat intresset att bli chef. Trots distansarbetet har inte chefernas nöjdhet påverkats negativt. Över sju av tio chefer är generellt sett nöjda med sin arbetssituation. Dessa siffror ligger väl i linje med vad som noterats i en undersökning redan 2014.

Ytterligare farhågor har funnits om att unga inte vill bli chefer. Dessa har visat sig vara ogrundade bland ingenjörer. Vi ser att 79% av individerna under 40 år svarar ja till att bli chef. Intresset är ännu högre i den yngsta åldersgruppen under 30 år där 91% svarat ja till att bli chef.

Ett orosmoln är att arbetsbelastningen fortfarande är hög och att för stor arbetsmängd ligger högst bland de faktorer cheferna rangordnat som det mest krävande i chefsrollen. För hög arbetsbelastning kan på sikt leda till stress, sömnsvårigheter och i värsta fall utbrändhet vilket sannolikt leder till ett sämre ledarskap. Den höga arbetsbelastningen i kombination med att oklara krav och förväntningar på chefen ökat måste tas på allvar. Sveriges Ingenjörer anser att chefsuppdraget ska bygga på ett realistiskt åtagande både vad gäller antal medarbetare och arbetstid.

Att cheferna idag ger en positiv bild av sin arbetssituation är sannolikt en effekt av det ökade distansarbetet med nya arbetssätt till följd av pandemin. I 2020¹⁰ års undersökning svarade nästan 50% av cheferna att det inte gick att få ihop fritid och arbete. Det var i inledningsskedet av pandemin och det ställdes då nya krav på cheferna, dels avseende uppföljning av medarbetarnas arbete, dels arbetsmiljömässiga krav till följd av distansarbetet. Det medförde inledningsvis ökad arbetsbelastning och utveckling av nya arbetsformer. Nu när läget börjar normaliseras nämner cheferna inte alls i öppna svar att det är svårt att få ihop livspusslet. Framst i 2020 års undersökning men även i undersökningen 2014 var det ett framträdande problem för cheferna.

VD-tidningen¹¹ lyfter fram att "Jämställdheten på hemmaplan har i många fall blivit bättre då båda föräldrarna arbetat hemifrån, utan tjänsteresor och pendling till och från kontoret". Sveriges Ingenjörer anser att både män och kvinnor

¹⁰ [Arbetssituationen, förutsättningarna och framtiden](#)

¹¹ [Kommer pandemin gynna kvinnors karriärer?](#)

gynnas av bättre balans i livet. 90% av Sveriges Ingenjörers medlemmar, oavsett befattning, arbetade på distans under pandemin¹². I rapporten "Corona-krisen hemarbetets potential prövas" framgår att det med möjligheten till distansarbete är lättare att få ihop fritid, familj och arbete, dvs mer arbete kan utföras i hemmet och man slipper långa restider¹³.

Mot bakgrund av detta anser Sveriges Ingenjörer att det är av stor vikt för den framtida chefsrekryteringen att möjligheten till distansarbete fortsätter att utvecklas där det är möjligt. I den utvecklingen måste det dock finnas en avvägning mellan distans- och fysisk närvaro på arbetsplatsen. Olika behov finns, t ex unga och nyanställda kan vara i behov av mer aktivt stöd och en kreativ arbetsmiljö. Distansarbete och nya arbetsformer ska utformas med en flexibilitet både för chef och medarbetare med ett modernt förhållningssätt där den framtida chefen sätter fokus på resultat men också väger in sociala aspekter. En nödvändig förutsättning för detta är att arbetsgivaren erbjuder flexibla lösningar i tid och rum.¹⁴

I framtiden vill cheferna arbeta mer strategiskt och ägna mer tid på att bygga team och coacha sina medarbetare. Istället för att fokusera på uppföljning vill de satsa på att utveckla verksamheter, sina medarbetare och sig själva. Sveriges Ingenjörer anser att arbetsgivaren måste avsätta tid för detta.¹⁵

¹² Ingenjörbarometern 2021.

¹³ [Corona-krisen hemarbetets potential prövas](#)

¹⁴ [Sveriges Ingenjörers Chefs- och ledarskapsprogram](#), Antaget av Fullmäktige 2020.

¹⁵ [Sveriges Ingenjörers Chefs- och ledarskapsprogram](#), Antaget av Fullmäktige 2020.

Box 1419, 111 84 Stockholm • Besök: Oxtorgsgatan 9-11
08-613 80 00 • info@sverigesingenjorer.se
sverigesingenjorer.se

